

# Аналітична психологія

## Про книгу

Карл Густав Юнг — швейцарський психолог, психіатр і культуролог, теоретик і практик глибинної психології, творець одного з напрямів психоаналізу — аналітичної психології, вчений, чиї відкриття у сфері психології за масштабом і значущістю для світової культури загалом можна порівняти лише з масштабом та значущістю відкриттів Зигмунда Фрейда.

Книжка «Аналітична психологія. Тавістокські лекції» є записом курсу лекцій, прочитаних автором для співробітників Тавістокської клініки в Лондоні в 1935 році. Книга призначена як для фахівців — психологів, філософів, істориків культури, так і для всіх, хто цікавиться психологією і прагне більш ясного усвідомлення психічної реальності в них самих та навколишньому світі.

Карл Густав ЮНГ

# АНАЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

*Переклад з німецької Овчаренко Л. М.*

Видавництво  
«Центр учбової літератури»  
Київ – 2022

УДК 159.964.2 Юнг  
Ю 50

Carl Gustav Jung

ZWEI SCHRIFTEN ÜBER ANALYTISCHE PSYCHOLOGIE –  
Two Essays on Analytical Psychology  
(Collected Works, Volume 7)

*Переклад з німецької Овчаренко Л. М.*

**Юнг К. Г.**

**Ю 50** Аналітична психологія / Карл Густав Юнг. — Київ: Вид. «Центр учбової літератури», 2022. — 250 с.

**ISBN 978-611-01-2706-6**

Карл Густав Юнг — швейцарський психолог, психіатр і культуролог, теоретик і практик глибокої психології, творець одного з напрямів психоаналізу — аналітичної психології, вчений, чиї відкриття у сфері психології за масштабом і значущістю для світової культури загалом можна порівняти лише з масштабом та значущістю відкриттів Зигмунда Фрейда.

Книжка «Аналітична психологія. Тавістокські лекції» є записом курсу лекцій, прочитаних автором для співробітників Тавістокської клініки в Лондоні в 1935 році.

Книга призначена як для фахівців — психологів, філософів, істориків культури, так і для всіх, хто цікавиться психологією і прагне більш ясного усвідомлення психічної реальності в них самих та навколишньому світі.

УДК 159.964.2 Юнг

**ISBN 978-611-01-2706-6**

© Walter Verlag AG, Olten, 1971.

© Foundation of the Works of C. G. Jung, Zurich, 2007.

© Видавництво «Центр учбової літератури», 2022.

## ЛЕКЦІЯ ПЕРША

Пані та панове!

Дозвольте насамперед відзначити, що моя рідна мова не англійська, і оскільки моя англійська не надто хороша, я перепрошую за можливі помилки.

Отже, моя мета – намітити загальною деякі фундаментальні поняття психології. Те, що мої лекції головним чином пов'язані з моїми власними принципами та поглядами, не означає, що я не враховую значущість внеску інших дослідників у цій галузі. Не переоцінюючи себе, сподіваюся, що мої слухачі так само усвідомлюють заслуги Фрейда і Адлера, як і я.

Дозвольте насамперед коротко викласти сенс програми моїх лекцій. Дві головні теми становлять її зміст. Перша стосується понять, що зачіпають структуру несвідомого та його зміст; друга містить методи у дослідженні змісту несвідомого. Друга тема складається

з трьох частин: методу словесних асоціацій, тлумачення сновидінь та методу активної уяви.

Я, звичайно, не зможу розкрити перед вами повністю такі серйозні теми, як, наприклад, філософські, релігійні, етичні та соціальні проблеми, властиві колективній свідомості нашого часу, або ж процеси колективного несвідомого та порівняльні міфологічні та історичні дослідження, необхідні для їхнього роз'яснення. Ці теми, здавалося б не пов'язані з нашими інтересами, є найпотужнішим чинником у створенні та регуляції особистісних ментальних умов. Вони є також джерелом розбіжностей у психологічних теоріях. Хоча я медик і пов'язаний головним чином з психопатологією, проте переконаний, що цій приватній галузі психології може допомогти тільки глибоке, широке знання про психіку в цілому. Лікар ніколи не повинен забувати, що хвороби – це порушені нормальні процеси. «Подібне лікується подібним» – чудова істина давньої медицини, але, як усяка велика істина, вона може стати і великою нісенітницею.

Однобокість та вузькість горизонту – відомі невротичні властивості.

Що б я не сказав вам, все безперечно буде лише контуром теми. Я не стану аналізувати нові теорії, оскільки мій емпіричний темперамент більше прагне нових фактів, ніж того, що можуть говорити про них. Хоча, я маю погодитися, – це приємна інтелектуальна розвага. Кожен новий випадок для мене -майже нова теорія. Я не думаю, що ця точка зору не має сенсу, особливо якщо враховувати крайню молодість сучасної психології, яка, на мій погляд, ще не покинула своєї колиски. Тому час для геніальних теорій ще не настав. Іноді мені навіть здається, що психологія ще не усвідомила об'ємності своїх завдань, а також складної, заплутаної природи свого предмета: власне «душі», психічного, *psyche*. Ми ще тільки починаємо більш-менш ясно усвідомлювати той факт, що щось, яке ми розуміємо як психічне, є об'єктом наукового дослідження. З цього випливає, що спостереження та судження одночасно виступають як суб'єкт, інструмент (засоби), за

допомогою якого ми подібні дослідження здійснюємо. Загроза виникнення такого потужного хибного кола змушує бути в цих питаннях вкрай обережним і релятивним, що саме по собі часто сприймається невірно.

Прощу вас взяти до уваги, що обмежений час не дозволяє мені надати додаткові докази для підтвердження моїх висновків. Отже, я сподіваюся на вашу прихильність і своєю чергою чудово розумію, що моє найперше завдання - викладати матеріал якомога ясніше.

Психологія – насамперед і переважно – наука про свідомість. Вона ж і наука про продукти того, що ми називаємо несвідомим психічним. Ми не можемо безпосередньо «в лоб» вивчати несвідоме психічне – у нас з ним немає жодного зв'язку. Ми можемо мати справу тільки з продуктами свідомості, які, як можна вважати, мають своє походження в області, званій несвідомим, області «туманних уявлень», які філософ Кант у своїй «Антропології» називав наполовину існуючі у світі. Все, що по совісті можна сказати про несвідоме, так це лише



те, що розуму, що усвідомлює, можна про нього говорити. Несвідоме психічне, що цілком містить у собі невідому природу, завжди виражалося свідомістю й у термінах свідомості, але це єдине, що можна робити. Піти далі ми не можемо, і цю обставину завжди необхідно мати на увазі, як крайню міру у критиці нашого судження.

Свідомість – предмет надзвичайно своєрідний. Це явище дискретне за своєю природою. Одна п'ята чи одна третя, можливо, навіть одна друга, частина нашого життя протікає в несвідомому стані. Цілком несвідомо раннє дитинство людини. Щоночі ми поринаємо в несвідоме, і тільки в періоди між пробудженням і сном більш-менш відчуваємо себе у свідомому стані. До певної міри є проблематичним і сам факт ясності чи, інакше, ступеня свідомості. Передбачається, наприклад, що десятирічний хлопчик або дівчинка мають свідомість, але легко можна довести, що тут є специфічний вид свідомості, свідомості, в якій рефлексія свого «Я» може не брати участі; свідомість ЕГО відсутня. Мені відома низка випадків у дітей

від одинадцяти до чотирнадцяти років і старших, які раптово усвідомили, що «Я є». Вперше в житті вони почали усвідомлювати, що переживають щось і саме як ВОНИ; оглядаючись при цьому назад, у своє минуле, наповнене багатьма подіями та речами, вони, проте, себе в цьому минулому згадати не можуть.

Необхідно припустити, що коли ми говоримо «Я», то при цьому немає абсолютного критерію для оцінки повноти переживання цього «Я». Тому так і трапляється, що наше уявлення (реалізація) ЕГО дуже фрагментарне, і лише поступово, у часі люди дізнаються все більше і більше про те, що ж ЕГО означає для людини. Фактично процес впізнавання не має кінця, триває все життя, в будь-якому разі ми самі момент кінця не фіксуємо.

Свідомість схожа на поверхню або оболонку в несвідомому просторі невідомого ступеня мірності. Ми не знаємо, як далеко простягається влада несвідомого, бо просто про нього нічого не знаємо. Що можна сказати про річ, про яку не знаєш нічого? Сказати нічого. Коли ми

говоримо «несвідоме», то часто маємо на увазі передати щось цим терміном, але фактично передаємо те, що нічого про це не знаємо. Ми маємо лише непрямі докази, що існує ментальна сфера, яка перебуває по той бік свідомості. Є деякі наукові судження, які призводять до висновку, що таке існує. З продуктів чи результатів, які несвідомий психічний світ продукує, можна дійти певних висновків щодо його можливої природи. Але необхідно бути вкрай обережним, щоб не впасти в зайвий антропоморфізм у своїх висновках, бо насправді речі можуть відрізнятися від їхніх уявлень у нашій свідомості.

Якщо, наприклад, ми бачимо кольори і чуємо звуки, то це насправді – осциляції, коливання. Фактично нам необхідно мати лабораторію зі складними пристроями для того, щоб збудувати картину світу, не залежну від наших відчуттів та від нашої психіки. І я вважаю, що справа і з нашим несвідомим дуже подібна – необхідна лабораторія, в якій має обґрунтовувати об'єктивні методи з оцінки дійсного стану речей, що становлять контекст несвідомого.

Крім усього іншого, свідомість характеризується відомою вузькістю. Миттєво вона здатна нести в собі дуже малий інформаційний зміст. Все інше в цю мить усвідомлюється, і ми отримуємо відчуття безперервності чи загального розуміння, чи поінформованості про усвідомлюваний світ лише через послідовність свідомих моментів. Ми не здатні утримати цілісний образ, тому що свідомість надто вузька, і бачимо лише спалахи існування. Немов спостерігаємо світ через вузьку щілину і бачимо окремі моменти, все інше перебуває у темряві та невідомості. Простір завжди величезний і безперервний, тоді як простір свідомості – обмежене поле миттєвого бачення.

Свідомість значною мірою – продукт сприйняття і орієнтації у світі. Можливо, що вона локалізується в церебрумі, що має за своєю природою ектодермічне походження і, ймовірно, колишнім органом чуття шкіри за часів наших далеких попередників. Свідомість походить від цієї локалізації в мозку, внаслідок чого зберегла

якість відчуття та орієнтації. Знаменний той факт, що французькі та англійські психологи XVII і XVIII століть намагалися вивести свідомість з відчуттів, тобто уявити собі її повністю складену з чуттєвих даних. Це виявилось у відомій формулі: «Немає нічого в розумі, що до того не було б у почутті». Подібне можна знайти і в сучасних теоріях. Фрейд, наприклад, не виводить свідомість із чуттєвих даних, але виводить несвідоме зі свідомості, залишаючись на тій самій позиції раціоналізму.

Я ставлю питання зворотним чином і кажу, що річ, яка виникає у свідомості, спочатку з очевидністю не усвідомлюється й усвідомлення її впливає з неусвідомленого стану. У ранньому дитинстві ми всі несвідомі; більшість основних функцій інстинктивної природи протікає несвідомо, і свідомість, швидше за все, продукт несвідомого. Свідомість вимагає для своєї підтримки значного зусилля. Людина втомлюється від перебування у свідомому стані. Вона виснажується свідомістю. Коли спостерігаєш представників первісних

племен, то можна помітити, що у найменше роздратування, яке виводить їх із дрімоти, вони намагаються зникнути. Можуть сидіти годинами нерухомо, коли їх питаєш: «А що ви робите? Про що думаєте?» - вони ображаються і кажуть: «Тільки божевільні думають - вони тримають думки у своїй голові. Ми не думаємо». Якщо ж вони взагалі думають, то швидше животом чи серцем. Деякі негритянські племена запевняють, що думки перебувають у шлунку, тому що вони усвідомлюють лише ті думки, які справді турбують: печінка, нирки, кишки або шлунок. Інакше кажучи, вони розуміють лише емоційні думки. Емоції та афекти завжди супроводжуються явними фізіологічними іннерваціями.

Індіанці пуебло розповіли мені, що всі американці божевільні; і, зрозуміло, я, трохи здивувавшись, спитав, чому? «Бо вони кажуть, ніби думають головою. Нормальна здорова людина не думає головою. Ми думаємо серцем». Вони перебували у гомерівську епоху, коли діафрагма (френ – розум, душа) вважалася місцем (центром) психічної активності. Це означає психічну локалізацію

## Зміст

ЛЕКЦІЯ ПЕРША.....	3
ЛЕКЦІЯ ДРУГА.....	39
ЛЕКЦІЯ ТРЕТЯ.....	71
ЛЕКЦІЯ ЧЕТВЕРТА.....	112
ЛЕКЦІЯ П'ЯТА.....	155
ГЛОСАРІЙ.....	218

НАУКОВО-ПОПУЛЯРЕ ВИДАННЯ

Карл Густав ЮНГ

# АНАЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

*Переклад з німецької Овчаренко Л. М.*

Підписано до друку 12.09.2022 р. Формат 60x84 1/16.  
Друк цифровий. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.  
Ум. друк. арк. 15,75. Тираж 300 прим.

ТОВ «Центр учбової літератури»  
вул. Лаврська, 20 м. Київ

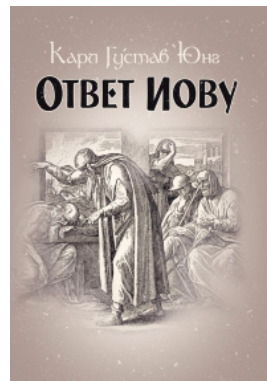
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного  
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції  
ДК № 2458 від 30.03.2006 р.



## Рекомендована література



Психологія несвідомого



Ответ Иову



Клінічна психологія



Панические атаки  
(Гештальт-терапия в  
единстве клинических  
и социальных  
контекстов)



Психологические типы



Патологія сексуальних  
потягів. Посібник з  
профайлінгу

Перейти до категорії  
**Аналітична психологія**

**ridmi**  
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

**КУПИТИ**